

Tilburg University

Voortmodderen in de ivoeren toren

Frissen, P.H.A.

Published in:
Binnenlands bestuur

Publication date:
2011

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Frissen, P. H. A. (2011). Voortmodderen in de ivoeren toren. *Binnenlands bestuur*, 2011.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

VOORTMODDEREN IN DE IVOREN TOREN

Oscar Wilde heeft ooit betoogd - ik zeg het hem met gepaste bescheidenheid na - dat er slechts één ding erger is dan besproken te worden en dat is *niet* besproken te worden. De angst voor de lezer hoort er altijd te zijn. Het houdt een auteur scherp als hij kan vermoeden dat ergens iemand zijn verhaal genadeloos zou kunnen fileren. Met argumenten die niet alleen steekhoudend zijn, maar vooral ook briljant en getuigend van een eruditie die het schaamrood op de kaken brengt. Nog erger is de feiten niet kennen of elementaire fouten tegen de logica begaan. Ik zwijg maar over de beschuldiging van plagiaat: in Nederland kun je daarmee veelgevraagd adviseur worden; in Duitsland sneuvel je als minister. Elke columnist bezit natuurlijk een forse hoeveelheid ijdelheid. Waarom anders gedachten op grote schaal aan verspreid papier toevertrouwen? Filosofen noemen hun kwesties vaak groots en ondoorgrondelijk, maar proberen ze desondanks te doorgronden en daarmee klein te krijgen. Zelfs Wittgenstein lukte het niet te zwijgen, waarover maar beter gezwogen kan worden. In de wereld van politiek en bestuur gaat het per definitie over onoplosbaarheden en fundamentele verschillen van mening. De grootste waarde van de democratie is dat deze onze verschillen beschermt en het onoplosbare van tijdelijke compromissen voorziet.

Deze gedachten schoten door mijn hoofd, toen ik de vorige aflevering van dit onovertroffen blad opensloeg. In de column van Douwe Jan Elzinga zag ik in een oogopslag mijn naam staan. Dat was even schrikken, want deze columnist had in een wat verder verleden al eens streng de staf over mijn werk gebroken. Hij hield mij toen verantwoordelijk voor de teloorgang van veel achtenswaardigs in het Nederlandse bestuur en dat doet hij nu weer: mijn pennenvruchten inspireren tot veel horizontaal voortmodderend bestuur.

Mijn collega-columnist bewijst mij ook nu weer te veel eer. Dat voortmodderend bestuur heilzaam is, ontleen ik aan de grote bestuurskundige Lindblom. Hij zag daarin een waarborg tegen blauwdrukken en utopieën. Dat houdt ik maar even overeind als een mooi inzicht. Dat de wereld horizontaler wordt, zou het bestuur vooral bescheiden moeten maken. Dat vond ik toen, dat vind ik nog steeds. Wat tegenwoordig horizontaal bestuur heet, is echter de oude droom van maakbaarheid in een (post)modern jasje. De staat moet niet proberen op de wereld te lijken. Van

die overtuiging heb ik in mijn laatste boek *Gevaar verplicht* afscheid genomen.

Collega Elzinga heeft aan ons bestuur het dualisme geschonken. Ik heb dat ooit een vorm van politieke monumentenzorg genoemd: de politieke partij staat lokaal op instorten - en niet alleen daar overigens - en dus gaan we de rol van de politieke partij prominenter maken. Dat dacht ik toen. Nu is mijn oordeel genuanceerder. De institutionele positie van politiek verdient bescherming, ook al vullen sommige politici dualisme wel erg schreeuwerig in. Doorzettingsmacht is de bestuurlijke pendant daarvan. Dat zal mijn collega toch niet willen ondersteunen? Al verder bladerend in ons blad sloeg de schrik helemaal toe: burgemeester Kroon van Urk riep mij in een ingezonden brief op uit de ivoren toren te komen. Ten onrechte had ik het stripteaseverbod in zijn gemeente geassocieerd met bekrompen fundamentalisme. Dat ik dat als

Sommige politici vullen dualisme wel erg schreeuwerig in

'regeringsadviseur' had gedaan in een 'gezaghebbend blad in bestuurlijk Nederland' bleek de burgemeester extra te steken. Ook hier wordt invloed toegedicht die weliswaar de ijdelheid streelt, maar net als bij Elzinga berust dat op een overschatting van de macht van het woord. Niet voor niets kom ik uit een cultuur waar die macht vooral het beeld geldt. Ik snap zo'n stripteaseverbod dus beter dan de burgemeester denkt. Ik weet echter ook dat de handhaafbaarheid van een verbod steeds stuit op het menselijk tekort. Dan kan de biecht heilzame troost bieden, vooral vanwege de volgorde: na de zonde. De staat zie ik liever als neutrale institutie - dat zal Elzinga met mij eens zijn - die wel de norm handhaaft, maar zich verre houdt van de waarden, die in een open samenleving per definitie pluralistisch zijn. Dat te weten is in de kern ironie.

Paul Frissen is decaan en bestuursvoorzitter van de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur, hoogleraar bestuurskunde aan de Universiteit van Tilburg en lid van de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling.